

EL VESSANT PERSONAL DE DOLORS MILLAT

La meua mare, malgrat ser mestra i bona lectora, considerava la lectura una distracció. Jo només podia llegir si havia fet els deures i si m'havia portat bé.

Amb la seva actitud, va aconseguir que llegís d'amagat, a la nit, i que l'enganyés (o es deixés enganyar) fent veure que feia deures mentre, en realitat, llegia.

Avui en dia és tot el contrari, equiparem la lectura als deures, a l'obligació i no a la transgressió.

Per a mi, un dels punts forts pel foment de la lectura és: La transgressió en front a l'obligació.

A més a més etiquetem la literatura: juvenil i d'adults. Per descomptat, estic d'acord amb la literatura infantil i els contes. Sense convertir la lectura d'un conte en una obligació o fer-lo llegir en lloc de jugar o veure la tele, més aviat al contrari: si es porten bé, els deixarem llegir...

Tornant a la literatura juvenil, hem de recordar que és una classificació feta per adults. En aquest moment ja perdem lectors. Crec que aquesta divisió ha fet molt mal. Aquesta divisió junt amb les lectures obligatòries han matat a molts lectors.

Lectures obligatòries? Aquestes dues paraules juntes fan imaginar munts de joves corrent en direcció contrària.

Sóc partidària que el jove faci la seva pròpia guia de lectura, que conquereixi i descobreixi. Excepte, clar, quan ens la demani, que probablement serà un lector iniciat.

Cal ensenyar a coquetejar amb la lectura. Com? fent-ho nosaltres. D'alguna manera, sense dir-ho, hem de transmetre que dins la lectura s'amaguen coses interessants que no es poden perdre. És igual si llegeixen un llibre que no entenen.

Per això necessitem biblioteques i llibreries a l'abast. Perquè remenin i busquin, tots sols, si volen.

Un dels problemes de moltes biblioteques d'escoles i instituts, és que en realitat són espais polivalents i sense un bibliotecari professional. Des de zona de càstigs, on van els castigats de classe i els que es queden sense pati, a espai de venda de llibres de text, a lloc d'espera perquè els vinguin a recollir.

L'altre problema és la falta d'un bibliotecari professional, que obliga a que la biblioteca tingui un horari restringit, a que ningú no negociï com cal la compra de llibres, és a dir, amb criteri literari, i no perquè l'editorial regalarà una pissarra o un ordinador a l'escola, segons el llibre o la quantitat que se'n compri.

És a dir, l'escola i l'institut necessita un professional amb temps, capacitat i criteri per dinamitzar la biblioteca.

Com a mare, la meua experiència és complicada.

Els meus fills van créixer en l'època en que l'escola obligava, gairebé castigava, a llegir. A més, amb llistes de llibres avorrits.

En aquell moment es prioritzava llegir en català i autors catalans, sense tenir en compte la qualitat literària. Des de l'escola, amb la millor intenció, van convertir un parell de generacions en anti lectors.

Les subvencions a les editorials per publicar en català va fer molt mal. Com deia, no es tenia en compte la qualitat literària, l'únic valor era que fos escrit o traduït al català. Perquè la prioritat era aprendre la llengua.

També cal dir que l'adolescència dels meus fills va coincidir amb l'inici dels jocs de consoles, els ordinadors i els videoclubs. Grans alternatives a la lectura. Tenia al davant molts enemics.

Així que els meus fills van passar dels contes infantils a les obligades lectures escolars. En aquell moment, es va acabar la lectura per a ells. Llegien de mala gana i quan em veien llegir a mi, s'ho prenien com una pèrdua de temps, un entreteniment avorrit, que no entenien.

Conclusió: tampoc no és tan terrible si els joves no llegeixen. I si mai no seran lectors, tampoc no és tan greu. Ens hem de desestressar, vaig pensar.

La finalitat de llegir no és la lectura en sí mateixa, el que volem és que els joves llegeixin perquè descobreixin nous mons més enllà d'ells, perquè reflexionin, perquè aprenguin, perquè augmentin la imaginació, els criteris... En definitiva, perquè siguin més lliures.

Per sort, avui hi ha, a l'abast, altres mitjans per ajudar-los a descobrir, a enlairar-se...

Avui, els meus fills són adults poc lectors, però molt més que quan eren adolescents. Estimen la literatura i intenten llegir en les seves estones lliures. La lectura la viuen com una font meravellosa on beure. I voldrien que els seus fills fossin lectors. Alguna cosa els devia quedar a dins de l'exemple a casa.

Penso que val més que un jove no llegeixi i que algun dia s'acosti a la lectura com una font de plaer i descobriment, que no pas que l'associï, per sempre, a l'obligació i al deure.

Per tant, crec que l'exemple és important, però sempre que sigui real, és a dir, no fingeixo perquè em vegin llegir (ells capten la diferència).

Tornant a la meua mare, ja us he dit que era i és molt lectora. Recordo que ella també llegia mig d'amagat. Al meu pare no li feia gràcia veure-la absent dins un llibre massa dies, la seva germana li recriminava... I en general, el seu entorn ho consideraven una pèrdua de temps. Ella sempre explicava que s'havia de tancar al lavabo per acabar tranquil·la una bona novel·la.

Encara que no en tingui consciència, segur que el seu exemple em feia pensar que als llibres s'amagaven coses interessants, que la meua mare havia de fer mig d'amagat, i que alhora ella també em prohibia a mi.

Per tant, les circumstàncies de cada època i situacions socials, polítiques i familiars influeixen en la lectura dels nostres joves, com passa amb totes les coses de la vida.

També cal reflexionar que amb l'exemple, a vegades s'aconsegueix que ens copiïn, però a vegades s'aconsegueix tot el contrari. Perquè no només ens han de veure llegir, ens han de veure emocionar-nos amb la història que estem llegint.

Si ens veuen parlar-ne amb emoció, si s'adonen que una lectura ens atrapa, que en parlem amb altres adults i que no els hi diem que la llegeixin, sinó més aviat al revés, els hi agafaran més ganes de llegir.

Si escolten com els adults comenten entre ells un argument amb passió, deixant a part els més joves, els hi piquem la curiositat. Que siguin ells els que preguntin o comencin una conversa sobre una lectura, no al revés.

També és important l'exemple de fora de casa. Quan una persona a la que els joves admiren llegeix, sigui una heroïna mediàtica o una persona del nostre entorn, sense dubte influirà en el seu gust per la lectura.

I per acabar aquest apartat, un exemple real perquè en parlem:

L'altre dia una amiga m'explicava que la seva filla de 13 anys, poc lectora, havia anat estalviant per comprar-se *Les 50 ombres de Grey*.

Què hauríeu fet al seu lloc?

Li hauríeu prohibit? Castigat? Hauríeu fet veure que no ho veieu?